

člani so bili S. I. Muravjev-Apostol, Pestelj, M. P. Bestužev-Rjumin. Iz te kitice je videti, da je Puškin tudi kasneje ohranil svoje simpatije do najodličnejših dekabristov in do gibanja samega.

Puškinisti bodo gotovo še dolgo posvečali mnogo truda proučevanju Puškinovih tekstov in podrobnosti njegovega življenja.

N. Bahtin. — Prevedla V. Š.

KRITIKA

Prekmurskemu recenzentu

Ker gre za oceno knjige, ki jo podrobno more oceniti le poznavalec prekmurskega narečja, moram dopolniti oceno v LZ 1937, 191-4. Jedro knjige so teksti in literarni uvod, jezikoslovni del je dodan le zaradi lažjega umevanja — in temu delu je posvečena večina ocene. Načelno je treba vedeti, da je »Cvetje« namenjeno v prvi vrsti šoli, zato niti terminologija niti diakritični znaki ne morejo biti isti, kot so v dialektoloških delih. Tudi ni namen takega bežnega orisa izčrpnost z vsemi narečnimi pojavi in izjemami. Zato odpadejo vse kritične opombe kot brezpredmetne; n. pr. da avtor »proslavlja svoj najožji kraj« in pouk o znaku é, ki ga Ramovš, Hist. gram. VII, 183 pri istem primeru enako rabi. Zabeležil sem le posebnosti, zato nisem za vsako ponavljal: z izjemami. . . ; to velja za prehod e v ö, samoglasniškega r v er itd. Kritik ne ve, da »vudriti« ni isto kot »vdariti« in me poučuje, da sem »pozabil«; »krf« sem zato navedel posebej, ker je oblikovna različnost od drugih dialektov in značilnost prekmurščine; kritikovo začudenje velja torej tudi Ramovšu, n. pr. Hist. gr. VII, 180 i. dr. Če kritik še ni slišal oblike »vucté«, po so jo slišali boljši dialektologi, n. pr. dr. Pavel, pa tudi podpisani jo poznam iz okolice Bogojine. Prav tako eksistirata dubleti »müie« in »mié«. Preglavice delajo kritiku pojavi »dn > gn«, »hč > šč«: zapisal sem to v obliki, ki kaže značilnost narečja, sevé pa nisem povsod dodajal: »z izjemo. . .« Saj nihče ne trdi, da ni oblike »dno, dna« — ne moremo pa zanikati oblik »gn(j)es« itd.

Da bi moral v oblikoslovju zapisati vse različke — ali more kritik trditi, da jih pozna? —, to ne drži; zlasti ne, če sem v 7. povedal, da d' prehaja v g — zakaj bi to ponavljal v Oblikoslovju 3. ?! Obstojata obliki »človeči« in »človčiči«; da pa ne tratim prostora in ne mučim povprečnega (nasproti nama s kritikom!) bravca, navajam tisto, ki je bližja knjižni obliki, ker gre le za poudarek obrazila! Očitek »nesmisla« je zelo krivičen glede na vse gornje in na kritikovo (!) pristransko poznanje narečja. Sodbo o avtoritativnosti mojega kritika si naj ustvari vsakdo ob dejstvu, da ni primerjal niti enega teksta »Izbora« z izvirnikom, sicer mi ne bi očital »zmede v naglasnih znamenjih — ki se vleče in ponavlja v vsej knjigi«. Že brez primerjave mora namreč vsakdo uganiti, da je te »zmede« »kriv« moj natančni prepis tekstov. Tudi nisem doslej v svojem »Izboru« našel nobenih »pridig«, kakor jih vidi kritik.

Očitki v zvezi s Pleteršnikovim slovarjem so le delno upravičeni. Odklanjam pa »nespretnost«, ki pismenega človeka ne more motiti, ker je čisto tehnična stvar. Huje pa je, da kritik zopet ni spoznal, da podajam ob besedah le tisti pomen prekm. besed, ki ga je treba rabiti v tej knjigi. Zato »površnost« odklanjam z izjavo, da menda poznam navedene pomene, a v objavljenih tekstih nimajo pomena, ker lahko vedejo v nejasnost (plōditi). Kritik me tudi posredno poučuje (?), da je treba pisati »prešestovati« in ne

po moje. Zopet dokaz o kritikovem prizadevanju, da bi vsaj njegovi(!) popravki bili v skladu z dognanjem slovenistike. Zamah po meni bi si naj prihranil v zvezi z gornjim tudi z »dognanjem«, da ne poznam izraza »zabloditi« itd.

Črnélavci je govornjena oblika, enako Bèltinci.

»Neverjetno stavo . . .« prav lahko razumejo šestošolci, očitek »grehov« v knjižnem govoru iz druge(!) knjige pa je v nasprotju z dosedanjim načinom naše kritike. Povrénost je tudi kritikovo navajanje knjig, pri zadnjem »Zborniku« ne razume bravec, za katero knjigo gre.

Nekaj stavkov je zapisal V. tudi o Baševih »Prekmurskih pesmih«. Poleg trditve, da jih v taki obliki (čujte, prireditelji »izbranih del« in antologij!) ne bi bilo treba, govori o čisto tujih stvareh; niti »avtor in založnica« nista izdala knjižice iz tako trdo sugeriranega »spoznanja«, niti »prvega prekmurskega lirika« nisem v citirani obliki zapisal, niti o Kranjcu v uvodu ne govorim, niti Miroslava ne hvalim, še manj »preveč povzdigujem na račun Kranjca«.

Zelo površna, na videz negativna, nestvarna ocena nima besede o objektivnem pomenu dejstva, da je taka knjiga, kot je »Izbor prekm. književnosti«, sploh izšla. Nima pravilnega odnosa do bistvenega dela knjige in se zato v oceno literarnega uvoda niti ne spušča. Uredništvu »Cvetja« in založnici sem dolžan zavrniti tako na videz strokovno, dejansko pa diletantsko ocenjevanje, da zavrnem sum o taki(!) nepopolnosti dela, ki ga utegne imenovana ocena pri kom vzbuditi. Zame ostanejo slej ko prej odločilne ocene resnično najboljšega poznavalca prekmurskega narečja, dr. A. Pavla in glede literarne zgodovine I. Jelka. Posebna luč pada na mojega najnovejšega recenzenta, če povem, da pretiranih oznak, ki jih ironično navaja v začetku ocene — v »Novicah« sploh ni. Tista trditvev je navadna neresnica.

Vilko Novak

SOCIALNI OBZORNIK

RAZVOJ ŠOLSKEGA OTROKA KRŠKEGA OKRAJA

Pedagoška centrala v Mariboru je izdala posebne tiskovine »Anketa o življenju šolskih otrok v dravski banovini«, ki sta jih sestavila gg. dr. Ozvald in dr. Žgeč. Anketne pole obsegajo preko petdeset vprašanj z ekonomskega, socialnega, zdravstvenega, skrbstvenega, kulturnega in psihološkega področja našega šolskega otroka. Vse slovensko učiteljstvo je pri tem delu sodelovalo in izpolnilo omenjene pole. Pedagoška centrala je pri zbiranju podatkov imela namen, inventirati položaj slovenskega otroka-šolarja, da bi z matematično točnim materialom lahko vplivala pri vseh odločujočih činiteljih na razvoj šolstva in skrbstvo mladine, obenem pa bi naj zbrano gradivo nudilo potrebne podatke predavateljem za vseslovanski pedagoški kongres, ki se bo vršil letošnjo jesen v Ljubljani. Tako sem povzel in sestavil preglednico o telesnem razvoju šolskih otrok krškega okraja, ki je mogoče zavoljo ekonomskih, socialnih in geografskih prilik najzanimivejši med vsemi drugimi kraji v Sloveniji.

Krški okraj se razprostira na desnem bregu reke Save od Kuma preko Sopote, Mirne in Krke do Gorjancev. V severnem delu je zelo hribovit (Kum 1219 m), nato prehaja hribovje postopoma v Krško polje in dosega pri Cerkljah ob Krki komaj 144 m nadmorske višine. Prisojne lege hribovja so posajene z vinogradi, ki rodijo dolenski cviček, a po severnih pobočjih šumijo